

NÁLEZY MEDÚZKY SLADKOVODNEJ (*CRASPEDACUSTA SOWERBII* LANKESTER, 1880) NA SLOVENSKU

DUŠAN MATIS

Katedra zoológie, Prírodovedecká fakulta Univerzity Komenského
Mlynská dolina B-1, 842 15 Bratislava [matis@fns.uniba.sk]

MATIS, D., 2003: Records of the freshwater jellyfish (*Craspedacusta sowerbii* Lankester, 1880) in Slovakia. *Folia faunistica Slovaca* 8: 27-28.

Abstract: The freshwater jellyfish (*Craspedacusta sowerbii* Lankester, 1880) first occurred in 1961 in Slovakia in Danube river branch system. In the next years it was recorded in various basins with spreading tendency from the southern Slovakia to the northern area. New data on the occurrence in Slovakia are given (Zlaté piesky lake and Draždiak lake, Vajnory lakes in Bratislava, Čičov branch, Senec lakes, Nemečky reservoir).

Keywords: freshwater jellyfish, *Craspedacusta sowerbii*, Slovakia

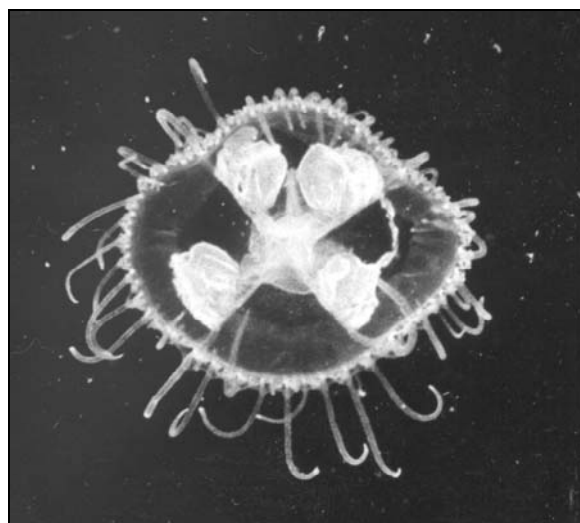
Medúzka sladkovodná bola zistená na Slovensku v rokoch 1961-1967 v dunajských ramenách v oblasti Gabčíkova (VRANOVSKÝ 1968, 1969). V roku 1977 OKÁLI (1980) hlásil výskyt medúzky v protipožiarinej nádrži Slovnaftu v Bratislave. BITUŠÍK (1996) uvádza nálezy z r. 1992 z Počúvadla a v r. 1993 z jazera Evička v CHKO Štiavnické vrchy. Od toho času neboli hlásené, hoci sporadicky sa vyskytovali v niektorých nádržiach.

V poslednej dobe sa štúdiu tejto medúzky venuje čoraz väčšia pozornosť, pretože sa šíri po celom svete a považuje sa za invázny druh (AUGUSTIN et al. 1987, GREEN 1998, SPADINGER & MAIER 1999, JANKOWSKI 2000, JANKOWSKI & RATTE 2000).

V júli až septembri 1979 (dňa 27. júla až 5. septembra) sme zistili masový výskyt tejto medúzky v NPR Čičovské mŕtve rameno. Na Zlatých pieskoch boli medúzky zistené dňa 17. júla 1981, ďalšie doložené nálezy pochádzajú z roku 1997 (leg. VALIGUROVÁ). Vyskytovala sa od 25. júna do 7. septembra, hlavne medzi rastlinami s najhojnejším výskytom v auguste. Pritom je zaujímavé, že v predchádzajúcom roku 1996 na tejto lokalite neboli zistené. V rokoch 2001-2003 sa medúzka vyskytovala už vo všetkých známejších bratislavských nádržiach (Draždiak – 24. júla 2001, 18. augusta 2002 – len v zarastenej časti, 20. augusta 2003 v zarastenej časti, Vajnorské jazerá – 18. augusta 2001, 12. augusta 2002, 30. júla 2003, Zlaté piesky 30. júla 2001, 12. augusta 2002). V lete 2003 sa údajne vyskytovala aj v Seneckých jazerách, ale veľmi sporadicky (in verb.). Bola zistená aj v nádrži Nemečky (na potoku Chocina – Topoľčany) v dňoch 28. mája, 29. a 30. júna 2003 (leg. - Škodová).

Výsledky ukazujú, že sa na Slovensku v posledných desaťročia veľmi šíri a možno ju aj u nás považovať za invázny druh.

Možno konštatovať, že jednotlivé populácie sa od seba odlišujú vo svojom správaní. Pri normálnych teplotách (20-26 °C) boli všetky medúzky veľmi žravé. V umelých podmienkach vydržali vo vode z vodovodu len niekoľko dní. Pri dodávaní vody a jej výmene sa podarilo ich udržať aj niekoľko týždňov. Tieto pokusy s pestovaním boli sprevádzané vždy dokrmovaním planktónom resp. čiastočkami tubifexov.

Obr. 1. *Craspedacusta sowerbii* Lankester, 1880

Najčastejšie sa vyskytovali za dňa v hĺbke okolo 1 m. Na povrch ako sa zdá vyplávajú medúzy už málo pohyblivé (pravdepodobne pred odumretím). Posledné údaje o jej výskyte v Čechách na lokalite lom Sladká, sa vyskytovali vo veľkom množstve 18.10.2003 pri teplote 11 °C vo veľkom počte, čo môže znamenať vznik veľmi odolných populácií na teplotu.

Polypy sme nenašli, hoci sme ich vyhľadávali. Predpokladám ich výskyt v zarastených častiach nádrží, kde sa medúzky hojne nachádzali.

LITERATÚRA

- AUGUSTIN, H., FOISSNER, W., ADAM, H., 1987: A sewage plant as remarkable new habitat of the fresh-water polyp *Craspedacusta sowerbii* (Hydrozoa: Coelenterata). *Limnologica (Berlin)*, **18**: 225-226.
- BITUŠIK, P., 1996: Medúzka sladkovodná v CHKO Štiavnické vrchy. *Chránené územie Slovenska*, **27**:36-37.
- GREEN, J., 1998: Plankton associated with medusae of the freshwater jellyfish *Craspedacusta sowerbii* (Lankester) in a Thames backwater. *Freshwater Forum*, **11**: 69-76.
- JANKOWSKI, T., 2000: Chemical composition and biomass parameters of a population of *Craspedacusta sowerbii* Lankester, 1880 (Cnidaria: Limnomedusa). *J. Plankt. Res.*, **22**: 1329-1340.
- JANKOWSKI, T., RATTE, H. T., 2000: On the influence of the freshwater jellyfish *Craspedacusta sowerbii* on the zooplankton community. *Verh. Internat. Verein. Limnol.*, **27**: 1-4.
- OKÁLI, I., 1980: Další nález druhu *Craspedacusta sowerbii* Lankester, 1880 (Hydrozoa, Olindiidae) na Slovensku. *Acta Rer. Natur. Mus. Nat. Slov., Bratislava*, **26**: 31-32.
- SPADINGER, R., MAIER, G., 1999: Prey selection and diel feeding of the freshwater jellyfish, *Craspedacusta sowerbii*. *Freshw. Biol.*, **41**: 567-573.
- VRANOVSKÝ, M., 1968: Über das Vorkommen von *Craspedacusta sowerbii* Lankester im tchechoslowakisch-ungarischen Donauabschnitt mit Bemerkungen über ihre Entwicklungsmöglichkeiten in der Donau. *Arch. Hydrobiol., Suppl. Donauforsch.*, **3-4**: 331-338.
- VRANOVSKÝ, M., 1969: *Craspedacusta sowerbii* Lankester (Hydrozoa, Leptolida) z československo-maďarského úseku Dunaja. *Biológia (Bratislava)*, **24**: 421-424.